

Χώροι για το Παιδί ή Χώροι του Παιδιού;

Τόμ. 1 (2018)

Πρακτικά Συνεδρίου 'Χώροι για το Παιδί ή Χώροι του Παιδιού; Όταν η συνθήκη αγωγής και εκπαίδευσης τέμνεται με την καθημερινότητα της πόλης'

Ο χώρος ως μέσο δημιουργικής μάθησης

Πολυάννα Παρασκευιά (Polyanna Paraskeva)

doi: [10.12681/χπ.1481](https://doi.org/10.12681/χπ.1481)

Ο χώρος ως μέσο δημιουργικής μάθησης

Space as a means for education and creative learning

Πολυάννα Παρασκευά
Αρχιτέκτων Μηχανικός

Περίληψη

Η μάθηση δεν είναι αποτελεσματική αν δεν υπάρχει ο κατάλληλος χώρος. Ο χώρος είναι καθοριστικός για την εκπαιδευτική διαδικασία και μπορεί να λειτουργήσει ενισχυτικά, αν ο παιδαγωγός είναι αποφασισμένος να εφαρμόσει δημιουργικές διαδικασίες.

Σε ένα σκληρά δομημένο αστικό περιβάλλον, ο χώρος εκπαίδευσης οφείλει να προσφέρει άνεση στο παιδί, να του δίνει την ελευθερία κίνησης και έκφρασης, την δυνατότητα επιλογής και ελεύθερης βούλησης, την αίσθηση της ανακάλυψης, της έκπληξης και του απρόοπτου. Να εφοδιάζει το παιδί με μια ποικιλία ερεθισμάτων, να το φέρνει σε επαφή με την φύση, να του επιτρέπει να εκτονώνεται σωματικά και πνευματικά, ώστε να διερευνά τις δεξιότητές του, να αυτονομείται και να κερδίζει μόνο του τη γνώση.

Ένα ευέλικτο περιβάλλον μπορεί να μετασχηματίζεται, να γίνεται ένας χώρος μεταμορφώσεων, να δημιουργεί διαφορετικές ενότητες δημιουργικής έκφρασης και να προσφέρει δυνατότητα κοινωνικοποίησης ή ενίοτε απομόνωσης.

Η αρχιτεκτονική καλείται να δώσει απαντήσεις για την σχέση του παιδιού με το περιβάλλον του. Ο ενήλικας που σχεδιάζει για την παιδική ηλικία, ανασύρει μνήμες, βιώματα και κάποιες φορές ταυτίζεται με το παιδί προσπαθώντας να καλύψει το λευκό χαρτί με τα πρώτα σκαριφήματα.

Κατά την διάρκεια της εισήγησης, θα επιχειρήσουμε να αναδείξουμε τις παραπάνω αρχές με παραδείγματα υλοποιημένων έργων του γραφείου «Πολυάννα Παρασκευά και Συνεργάτες».

λέξεις-κλειδιά: χώρος, ευέλικτος χώρος, δημιουργική μάθηση, εκπαιδευτική διαδικασία, ελευθερία κίνησης και έκφρασης.

Polyanna Paraskeva
Architect

Abstract

Learning is not effective if not provided within the suitable setting. Space is a decisive factor for the learning process. It can play a reinforcing role, if the teacher has refuted is willing to apply creative processes.

In tightly built, urban environments, learning facilities should offer children comfort, freedom of movement and expression, as well as choice and free will, the feeling of discovery, surprise and the unexpected. They need to supply children a variety of experiences, put them in contact with nature, allowing them to decompress both physically and mentally, in order to explore their dexterities, gain autonomy and earn knowledge in their own right.

A flexible environment can be transformed; it may become a place of conversions; it may welcome new uses and activities and offer the possibility of socialisation or – sometimes– isolation.

Architecture's mission is to provide solutions for the relationship between children and their environments. The adult designing for children, digs out memories, experiences, unwanted desires, and is sometimes self-identified, when trying to fill-in the blank paper with the first draft sketches.

During this presentation, we will attempt to uphold the above principles, using examples from implemented projects of the practice "Polyanna Paraskeva and Associates".

keywords: space, flexible space, creative learning, learning process, freedom of movement and expression.

Εισαγωγή

Στην εισήγηση που θα ακολουθήσει θα διερευνήσουμε τον ρόλο του χώρου ως μέσο δημιουργικής μάθησης, χρησιμοποιώντας παραδείγματα από υλοποιημένα έργα του αρχιτεκτονικού μου γραφείου σε μια διαδρομή 25 χρονών.

Ο χώρος είναι καθοριστικός και υπεύθυνος για την δημιουργία του κλίματος και του πλαισίου μέσα στο οποίο εκτυλίσσεται η εκπαιδευτική διαδικασία. Μπορεί να λειτουργεί ενισχυτικά, ιδιαίτερα αν ο παιδαγωγός έχει αποποιηθεί τις παραδοσιακές μεθόδους διδασκαλίας και είναι αποφασισμένος να εφαρμόσει δημιουργικές διαδικασίες.

Σε ένα σκληρά δομημένο και συχνά ασφυκτικό αστικό περιβάλλον, ο χώρος εκπαίδευσης οφείλει να σέβεται την ανθρωπομετρική κλίμακα των παιδιών, να προσφέρει άνεση σε αυτά, να τους δίνει την ελευθερία κίνησης και έκφρασης, την δυνατότητα επιλογής και ελεύθερης βούλησης, την αίσθηση της ανακάλυψης, της έκπληξης και του απρόοπτου. Να εφοδιάζει το παιδί με μια ποικιλία εμπειριών και ερεθισμάτων, να το φέρνει σε επαφή με την φύση και τα υλικά, να του επιτρέπει να εκτονώνεται σωματικά και πνευματικά, ώστε να διερευνά τις δεξιότητες του, να αυτονομείται και να κερδίζει μόνο του τη γνώση.

Ένα ευέλικτο περιβάλλον μπορεί να μετασχηματίζεται, να γίνεται ένας χώρος μεταμορφώσεων και να υποδέχεται νέες χρήσεις και δράσεις, να δημιουργεί διαφορετικές ενότητες δημιουργικής έκφρασης και να προσφέρει δυνατότητα κοινωνικοποίησης ή ενίοτε απομόνωσης.

«Αν ... υποστηριχτούν οι αυθόρμητες τάσεις του παιδιού για πρωτοβουλία, ελεύθερη έκφραση και δημιουργική συμπεριφορά... τότε ο χώρος μετατρέπεται σε τόπο, δηλαδή σε ένα υλικό περιβάλλον που φέρει τη σφραγίδα του παιδιού» όπως λέει ο Δημήτρης Γερμανός στο βιβλίο του *Οι τοίχοι της γνώσης*.

Για τα παιδιά δεν είναι πολυτέλεια, να βρεθούν σε κοινότητες, να επικοινωνήσουν μέσω του παιχνιδιού και της δημιουργικής έκφρασης, να αυτονομηθούν από τον κόσμο των ενηλίκων, αλλά ανάγκη, συγκεκριμένη και μεγάλη.

Ο ενήλικας που καλείται να σχεδιάσει για την παιδική ηλικία, την ηλικία της ποίησης και της ανατροπής των κανόνων, ανασύρει μνήμες, βιώματα, απωθημένες επιθυμίες, και κάποιες φορές εμπίπτει στην ταύτιση.

Γίνεσαι παιδί προσπαθώντας να καλύψεις το λευκό χαρτί με τα πρώτα σκαριφήματα που θα γεννήσουν την ιδέα του χώρου. Του χώρου που θα φιλοξενεί παιδιά να ζήσουν δημιουργικά μέσα σε αυτόν.

Η ιδέα γύρω από την οποία αναπτύσσεται ο σχεδιασμός είναι κάθε φορά πρωτότυπη ενώ σχετίζεται και προκύπτει από τον τόπο, τον περιβάλλοντα χώρο και την ιστορία

του. Σέβεται και περιλαμβάνει βιοκλιματικές και οικολογικές αρχές. Αρχές τις οποίες επιθυμεί να διδάξει και στα παιδιά που θα τους χρησιμοποιήσουν.

Κύριο μέλημα, οι χώροι να ξεφεύγουν από τους συμβατικούς περιορισμούς και να εμπνέουν τα παιδιά, τα οποία τους συμπληρώνουν, τους αναδεικνύουν και τους ολοκληρώνουν έχοντας ενεργό ρόλο μέσα σε αυτούς.

Με εργαλείο τα υλικά της απλότητας και της φαντασίας, καθώς και ερεθίσματα από εικόνες και σύμβολα από το κοινό λεξιλόγιο της παιδικής δημιουργίας, προτείνουμε, ένα συλλογικό τρόπο ζωής που ευνοεί τις αλληλεπιδράσεις του παιδιού με το περιβάλλον του.

Παιδικό χωριό

Το παιδικό χωριό στο Ρέθυμνο Κρήτης υλοποιήθηκε το 1993. Η χωροθέτηση βασίζεται στην εισαγωγή μίας κεντρικής διαδρομής πάνω στην οποία αναπτύσσονται χώροι – ενότητες.

Η πρώτη ενότητα που συναντάμε κατά μήκος της πορείας είναι η Κατοικία: η διαδρομή τέμνει το πρώτο κτίριο και αποκαλύπτει μία σειρά από κόγχες – κοιλότητες, χώρους κατοίκησης στην κλίμακα των παιδιών. Η ανθρωπομετρική κλίμακα των παιδιών ακολουθεί όλο το σχεδιασμό. Εξωτερικά προεξέχοντες όγκοι παραπέμπουν σε αρχετυπικές μορφές κατοίκησης, δημιουργούν σύνολο ενός μικρόκοσμου, μιας λιλιπούτειας πολιτείας.

Μια ανοιχτή γειτονιά όπου η πρόσοψη είναι και η τομή, τα όρια του ιδιωτικού και του δημόσιου, του εσωτερικού και του εξωτερικού είναι ρευστά. Ένας χώρος μεταμορφώσεων. Θεατρική σκηνή στο εσωτερικό και το εξωτερικό του, χώρος παιχνιδιού – επικοινωνίας, αλλά και χώρος κατοικίας – διανυκτέρευσης.

Από το στενό πέρασμα στο άνοιγμα του δρόμου, ένα κανάλι νερού συνοδεύει τη διαδρομή μας. Μικρά κτίρια βοηθητικών χρήσεων συμπληρώνουν το παζλ αυτού του μικρόκοσμου.

Γύρω από την πλατεία αναπτύσσεται η επόμενη ενότητα, τα εργαστήρια. Στο χώρο αυτό τα παιδιά μπορούν να έρθουν σε επαφή με την νέα τεχνολογία και τον κόσμο του βιβλίου, αλλά κυρίως με τη δημιουργική απασχόληση, τις τέχνες (επιφάνειες που μπορούν να ζωγραφιστούν ομαδικά), τις κατασκευές (κούκλες, θεατρικά κουστούμια κτλ.). Η ανάπτυξη των δεξιοτήτων τους σε ένα πλαίσιο συλλογικής δημιουργίας.

Η επόμενη ενότητα πάνω στη διαδρομή είναι ο χώρος προσχολικής ηλικίας – ξύλινος κύβος. Η κάθε πλευρά του, μία δραστηριότητα. Το ίδιο το κτίριο γίνεται παιχνίδι, τοίχος – κουκλοθέατρο, τοίχος – επιφάνεια ζωγραφικής, επιφάνεια σύνθεσης παζλ, τσουλήθρα, τούνελ σε σκάμμα άμμου.

Ο πλανόδιος θίασος από άρματα που κινούνται πάνω στη διαδρομή συμβάλλουν στη δραματολογία και θεατρικότητα του χώρου και ολοκληρώνουν την αρχική σύλληψη.

Το 1994 το έργο «Παιδικό χωριό» εκπροσώπησε την Ελλάδα στην Biennale Νέων Καλλιτεχνών στη Λισσαβόνα.

‘Ουράνιο τόξο’, 1998

Το έδαφος προετοιμάστηκε ώστε να δεχτεί το ουράνιο τόξο. Δημιουργείται μια αγκαλιά από κυκλικές τροχιές, επίπεδα κλίσης, που την περιφέρειά της τη διατρέχουν

χρώματα, ήχοι, υλικά σανίδα - κυβόλιθος - βοτσαλωτά, άμμος και νερό ανοίγοντας τις πόρτες των αισθήσεων (Εικόνα 1).

Μια εσωτερική διαδρομή, το παιχνίδι με το φως, οι διάτρητες στέγες, ο πύργος του ήλιου, των αστεριών, του φεγγαριού που ενσωματώνουν μουσικά όργανα.

Από τον πύργο του ήλιου ξεδιπλώνεται το ουράνιο τόξο, στηρίζεται σε στέγες, σε σκαλωσιές δημιουργώντας ημιπαιθριους χώρους, καταλήγει στην άμμο, γίνεται παιχνίδι μεταλλικής σπείρας. Ολόκληρη η κατασκευή αφηγείται μια ιστορία. Ολόκληρη η κατασκευή είναι ένα παιχνίδι.

Το 2001 το έργο Χώρος για Παιδιά «Ουράνιο Τόξο» συμμετείχε στη Γ΄ Biennale Νέων Ελλήνων Αρχιτεκτόνων.

Εικόνα 1: «Ουράνιο τόξο» - αγκαλιά από κυκλικές τροχιές

‘Κιβωτός’, 2001

Βρίσκεται στην Ελούντα του Νομού Λασιθίου της Κρήτης και επιπλέει μέσα σε ένα κατάφυτο ελαιώνα. Η Κιβωτός, ως διατήρηση της ζωής και σκεύος διάσωσης του κόσμου των παιδιών, είναι ξύλινη κατασκευή σε βάσεις στιβαρές και όγκους που αναδύθηκαν από το νερό (Εικόνα 2). Η ισορροπία είναι εσωτερική, οι όγκοι συνεργάζονται ως προς τη σταθερότητα της μορφής και τη λειτουργία.

Το κτίριο περιλαμβάνει εργαστήρια δημιουργικής απασχόλησης, τραπεζαρία, χώρους ξεκούρασης ύπνου παιδιών και βρεφών, χώρους διαβάσματος.

Το υγρό στοιχείο έχει έντονη παρουσία εσωτερικά και εξωτερικά του κτιρίου άλλοτε με τη μορφή στάσιμων επιφανειών κι άλλοτε με τη μορφή ροών δημιουργώντας ήχους και χρώματα, αφετηρίες δραστηριότητας και φαντασίας.

Μετά από πολλά χρόνια, στο πλαίσιο μιας νέας ανάθεσης, σχεδιάστηκε στον περιβάλλοντα χώρο της Κιβωτού το δενδρόσπιτο που βλέπετε. Ακόμα και αυτή η μικρή παρέμβαση, απαιτούσε την ανάλογη προσοχή για την αρμονική της ένταξη στο σύνολο του έργου.

Το έργο “Κιβωτός” συμμετείχε στην αντίστοιχη Biennale το 2004, ενώ επελέγη από την Πανελλήνια Ένωση Αρχιτεκτόνων ως ελληνική συμμετοχή στη διαδικασία απονομής του βραβείου της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη σύγχρονη Αρχιτεκτονική Mies Van der Rohe το 2003. Το ίδιο έργο τιμήθηκε με το βραβείο Σύγχρονου Αρχιτεκτονικού Έργου του ΣΑΔΑΣ (Πανελλήνια Ένωση Αρχιτεκτόνων), στην κατηγορία I - Αρης Κωνσταντινίδης, το 2005.

Εικόνα 2: «Κιβωτός» - ξύλινη κατασκευή από όγκους που αναδύθηκαν από το νερό

‘Ελιόπανο’, 2004

Φιλοξενεί παιδιά από 3 έως 12 ετών. Βρίσκεται στην περιοχή Χαβάνια του Δήμου Αγ. Νικολάου Κρήτης. Περιλαμβάνει υπαίθρια διαμόρφωση στον ελαιώνα, επανάχρηση και εσωτερική διαμόρφωση μικρού υπάρχοντος βοηθητικού κτίσματος. Πρόθεση ήταν να μετασχηματίσουμε το ανάγλυφο του εδάφους σε επιφάνεια ανακάλυψης και παιχνιδιού (Εικόνα 3).

Με αναφορά στη διαδικασία περισυλλογής των καρπών, το 'Ελιόπανο', παίρνει δομική υπόσταση, γίνεται πλαστική, τεχνητή επιφάνεια, που εν δυνάμει εμπεριέχει την ενέργεια παλλόμενης μεμβράνης και εύπλαστου υλικού.

Διαμορφώνει χώρους στάσης, κίνησης, παιχνιδιού, υποδέχεται τη ροή του νερού που ποτίζει τα δέντρα, ενώ η ευελιξία της μορφής της πλατείας απελευθερώνει την παιδική φαντασία προς νέες και απρόβλεπτες χρήσεις.

Γύρω από αυτό ελίσσεται μια διαδρομή παιχνιδιού, που επιτρέπει στο παιδί να κινηθεί ανάμεσα στα δέντρα και να τα περιεργαστεί.

Το έργο «Ελιόπανο» συμμετείχε στην Ε' Biennale Νέων Ελλήνων Αρχιτεκτόνων το 2007, στην IV European Biennial of Landscape Architecture στη Βαρκελώνη το 2006 καθώς και στην 10th Biennale Di Venezia.

Εικόνα 3: «Ελιόπανο» - μετασχηματισμός του εδάφους σε επιφάνεια ανακάλυψης και παιχνιδιού

Nursery - χώρος για βρέφη

Το έργο αυτό βρίσκεται στο Ρέθυμνο και αποτελεί επέκταση του παιδικού χωριού που είχε υλοποιηθεί πριν από 15 χρόνια. Το κτίριο, σαν μία ανοιχτή τομή εκτίθεται στην ύπαιθρο, επιτρέποντας τα φυσικά στοιχεία να το περιβάλλουν.

Αυτή τη φορά οι χώροι κατοίκησης είναι υβριδικοί, κοιλότητες, ρέουσες μορφές, οργανικές καμπύλες, μνήμη των πρώτων φυσικών χώρων κατοίκησης του βρέφους. Υπήρχε λοιπόν ανάγκη δημιουργίας ενός χώρου ασφαλούς από κινδύνους. Πλαστικότητα, καμπύλες φόρμες ενιαία αντιμετώπιση του σχεδιασμού στο εσωτερικό

και το εξωτερικό του κτιρίου αναδεικνύονται με την εφαρμογή της μονοχρωμίας. Οπές στο φυτεμένο δώμα δημιουργούν έμμεσο φωτισμό και αερισμό και γίνονται συνθετικά εργαλεία που συμβάλλουν στη διαμόρφωση ενός γαλήνιου και καταπραϊντικού περιβάλλοντος.

‘Sand Castle’ - ‘κάστρο στην άμμο’

Εικόνα 4: «Sand Castle» - σπειροειδής ανάπτυξη μίας ενιαίας διαδρομής (φωτογράφος Γ. Σφακιανάκης)

Το Sand Castle είναι ένα μικρό ξενοδοχείο για παιδιά στην παραλία του Ναβαρίνου στη Πελοπόννησο. Η αρχική πρόθεση για δημιουργία ενός χώρου αναψυχής παιδιών από 5 έως 12 ετών εμπλουτίστηκε με εκπαιδευτικές δραστηριότητες αλλά και τη φιλοξενία των παιδιών μέσα στο συγκρότημα. Οι αμμόλοφοι ως φυσική διαμόρφωση, το παιχνίδι του παιδιού με την άμμο, η κίνηση των χεριών του που την πλάθουν μεταφράζονται σε δομές και φόρμες. Στοιχεία εμπνευσμένα από παραδοσιακές πλωτές κατασκευές και χειροποίητα σκάφη καθορίζουν τη μορφολογία του κτιρίου. Ο σχεδιασμός, από τη βασική χάραξη μέχρι τις λεπτομέρειες και τα υλικά, συντελούν στην εκφραστικότερη απόδοση της κεντρικής ιδέας.

Η οργάνωση του κτιρίου πραγματοποιείται με τη σπειροειδή ανάπτυξη μίας ενιαίας διαδρομής που καταλήγει στο βασικό κεντρικό όγκο (Εικόνα 4). Ράμπες διοχετεύουν τις ομαλές κινήσεις και προσβάσεις σε όλα τα επίπεδα. Η κίνηση προκύπτει ανεμπόδιστα σαν ένα ξεφλούδισμα του εδάφους απελευθερώνοντας μία ανοιχτή πλατεία συνάθροισης στην «καρδιά» του συγκροτήματος που λειτουργεί και σαν θεατρική σκηνή. Μικρές ξύλινες μονάδες διαφοροποιούνται από τον ενιαίο όγκο σηματοδοτώντας τους χώρους φιλοξενίας.

Η κλίμακα σχεδιασμού, η ροϊκότητα των χώρων, η εναλλαγή στάσης και κίνησης, η συνδιαλλαγή μεταξύ ανοιχτού και κλειστού, συνθέτουν ένα τοπίο ανήσυχο. Το στοιχείο της έκπληξης, η θεατρικότητα, το απρόοπτο αποτελούν χωρικές ποιότητες που ενθαρρύνουν τη δημιουργική έκφραση και τη συλλογική ζωή των παιδιών.

Στο εσωτερικό, ένας κεντρικός διάδρομος λειτουργεί ως ο βασικός άξονας συλλογής των διαφόρων δραστηριοτήτων. Κατανέμει την κίνηση προς τα ιδιαίτερα τμήματα ανάπαυσης ενώ ταυτόχρονα επιτρέπει την επιτήρηση των παιδιών από τους παιδαγωγούς, διευκολύνοντας τη διαχείριση της μονάδας. Μικρές ξύλινες κλίμακες

εξυπηρετούν επιμέρους κινήσεις προσφέροντας το στοιχείο της έκπληξης και συμμετέχοντας στο παιχνίδι των παιδιών. Η ανθρωπομετρική κλίμακα είναι προσαρμοσμένη στις ανάγκες και επιθυμίες του παιδιού. Οι χειροποίητες κατασκευές από το σταθερό εξοπλισμό μέχρι τα έπιπλα συντελούν στην οικειοποίηση του χώρου. Υλικά, χρώματα, υφές, οπτικές φυγές δημιουργούν ένα αναπάντεχο περιβάλλον γεμάτο ερεθίσματα και μετουσιώνουν το κτίριο σε ένα εργαλείο ευρεσιτεχνίας, αναζήτησης, σε ένα παιχνίδι για τα παιδιά.

Το Sand Castle ενσωματώνει το όραμα της συλλογικής κατοίκησης. Ισορροπεί ανάμεσα στην φαντασία και στην πραγματικότητα. Μία σειρά δραστηριοτήτων από τη καθημερινή πρακτική μέχρι τη τελετουργία μετατρέπουν το κτίριο σε ένα ζωντανό, διαρκώς εξελισσόμενο οργανισμό. Μέσα από το κτίριο αναδεικνύεται και η αναζήτηση για ένα πιο ανοιχτό μοντέλο διαβίωσης τόσο για μικρούς όσο και για μεγάλους, μία ειρηνική και αρμονική συνύπαρξη πέρα από πολιτιστικές, κοινωνικές, εθνικές ταυτότητες και σύνορα.

Το έργο “Sand Castle” επιλέχθηκε (short listed) στο παγκόσμιο αρχιτεκτονικό συνέδριο WAF 2011 (World Architecture Festival) στην κατηγορία Holiday. Επίσης διακρίθηκε στο Hotel of the Year Award, WAN 2012.

‘Cocoon’, χώρος για βρέφη

Το Cocoon είναι ένας βρεφονηπιακός σταθμός. Βρίσκεται στην περιοχή Ρωμανού Μεσσηνίας στην Πελοπόννησο. Τα κτίρια εκτείνονται σε συνολική έκταση ενός στρέμματος.

Η λιμνοθάλασσα της Γιάλοβας αποτελεί αναφορά στο σχεδιασμό. Η σχεδιαστική διαδικασία και μορφή επιχειρούν μία χωρική μεταφορά της κύησης και ανατρέχουν σε χώρους που περικλείουν, εμπεριέχουν και προστατεύουν τη ζωή. Καμπυλόμορφα υπόσκαφα κτίρια με φυτεμένα δώματα ενσωματώνονται στο φυσικό έδαφος αγκαλιάζουν μία υδάτινη περιοχή (κοιλιάδα) προστατευμένη από τον έξω κόσμο (Εικόνα 5).

Η γη (φυτεμένο δώμα), ο ήλιος, ο άνεμος και το νερό περικλείουν, διαπερνούν και οριοθετούν το κτίριο, αποτελώντας, έτσι, αναπόσπαστα φυσικά του στοιχεία. Οικολογικά υλικά έχουν επιλεγεί για την κατασκευή στο σύνολο του κτιρίου.

Η οργάνωση πραγματοποιείται με την αντικριστή τοποθέτηση των χώρων που επιτρέπει καταμερισμό των λειτουργιών. Από τη μία μεριά τοποθετούνται οι πιο κοινόχρηστες και εξωστρεφείς λειτουργίες (χώροι υποδοχής, γραφεία και χώρος προπαρασκευής φαγητού κι εστίασης) καθώς και χώρους εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων, δημιουργική απασχόληση (ζωγραφική, χειροτεχνία, κουκλοθέατρο) και παιχνίδι στο ύπαιθρο. Η περιοχή αυτή είναι εκτεθειμένη στην ανοιχτή αυλή με περισσότερες προσβάσεις και έκθεση στο φυσικό φωτισμό.

Ενώ από την άλλη φιλοξενούνται οι περισσότερο εσωστρεφείς και ήπιες δραστηριότητες (παιχνίδι σε μαλακές επιφάνειες, παροχή γάλατος, ανάπαυση, ύπνος). Ο χώρος αυτός φιλτράρει τη διάχυση του φυσικού φωτός με μικρότερα κουφώματα, περσίδες και ανοίγματα στην οροφή.

Παρότι ήρεμο κι ασφαλές, το Cocoon εμπεριέχει τη δυναμική να κυφορήσει ζωή και να καλύψει τις πρωταρχικές ανάγκες για την ανάπτυξη ενός οργανισμού.

Το έργο “Cocoon”, επελέγη από τον ΣΑΔΑΣ ως Ελληνική συμμετοχή στη διαδικασία απονομής του βραβείου της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη Σύγχρονη

Αρχιτεκτονική Mies Van der Rohe 2011. Το ίδιο έργο έλαβε έπαινο στα “Βραβεία ΔΟΜΕΣ 2011 – διεθνής αρχιτεκτονική επιθεώρηση” στην κατηγορία καλύτερο πραγματοποιημένο έργο των ετών 2008-2010. Επιλέχθηκε επίσης (short listed) στο παγκόσμιο αρχιτεκτονικό συνέδριο WAF 2011 (World Architecture Festival) στην κατηγορία Learning.

Εικόνα 5: «Cocoon» - καμπυλόμορφα υπόσκαφα κτίρια με φυτεμένα δώματα (φωτογράφος Γ. Σφακιανάκης)

Κωστέας Γείτονας

Ακολουθεί μία εφαρμογή σε υφιστάμενο σχολικό κτίριο, όπου πραγματοποιήθηκε η ανάπλαση του προαύλιου χώρου του νηπιαγωγείου. Βασική πηγή έμπνευσης αποτέλεσαν τα υπάρχοντα δέντρα τα οποία αναδείχθηκαν σε σημεία αναφοράς για το σύνολο του χώρου, και από αυτά γεννήθηκε η ιδέα του καρπού. Στα πλαίσια αυτής της οπτικής, κάτω από τις φυλλωσιές των υπαρχόντων δέντρων δημιουργούνται κοιλότητες – αποτυπώματα πτώσης υπερμεγέθων καρπών, οι οποίες λειτουργούν ως χώροι στάσης, συγκέντρωσης, μαθήματος ή παιχνιδιού.

Στον ευρύτερο υπαίθριο χώρο βρίσκουμε διάσπαρτα θραύσματα αυτών των καρπών, πιο ιδιωτικές «φωλίτσες» για απομόνωση, ξεκούραση και παιχνίδι. Οι υφιστάμενοι τοίχοι μετατρέπονται σε πεδίο πειραματισμού, εκπαίδευσης και παιχνιδιού μέσω της μεγάλης επιφάνειας γραφικής απεικόνισης των κυλίνδρων κατακόρυφης φύτευσης και των ‘καρπών’ αποθήκευσης.

Το υπάρχον θεατράκι, με τη βοήθεια μιας νέας χάραξης, ερμηνεύει το φυσικό ανάγλυφο. Η προτεινόμενη ρέουσα φόρμα των κερκίδων εναρμονίζεται με τη διαμόρφωση και ποιότητα του φυσικού τοπίου και ενθαρρύνει τα παιδιά να το εντάξουν στον καθημερινό ‘χάρτη’ των παιχνιδιών και δραστηριοτήτων τους.

Ο Χορός της Σοκολάτας

Παιδικός σταθμός στου Παπάγου. 4-5 χρόνια διαρκούν οι εργασίες, χωρίς να διαταραχτεί ούτε μέρα η λειτουργία του σταθμού. Κατασκευές από ανακυκλωμένα υλικά, πολυέλαιος από παιχνίδια, αντικείμενα που παράγονται από τις δημιουργίες των παιδιών, χρώματα, υλικά, ηχοαπορροφητικές επιφάνειες, εύκαμπτα παραβάν από χαρτοσωλήνες. Αυτά και άλλα πολλά αποτελούν τις παρεμβάσεις στον εσωτερικό χώρο.

Η χρήση διαφορετικών υλικών και υφών στον υπαίθριο χώρο (νερό, άμμος, βοτσαλάκι, χώμα, γρασίδι, ξύλο, rebble tec) διαμόρφωσε επιφάνειες που υποδέχονται δραστηριότητες, όπως το παιχνίδι, τη δημιουργική απασχόληση, τη κηπουρική, την ανακάλυψη, την επικοινωνία...

Τατόι

Αφετηρία, κεντρική ιδέα, για την σύνθεση, ήταν η εισαγωγή στο υπάρχον κέλυφος ενός αναδιπλούμενου, σαν χαρτί, κόσμου (Εικόνα 6). Η σύλληψη μιας origami κατασκευής που υποχωρεί, διπλώνει και αναδιπλώνεται, σαν από χαρτοκοπτική, και δημιουργεί νέους μικρούς χώρους, ευνοώντας επιμέρους λειτουργίες, παιχνίδια, χρήσεις. Μια ολόκληρη μικρή πόλη ξεδιπλώνεται και περιμένει τους μικρούς της εξερευνητές να ανακαλύψουν χρώματα, υλικά, σχήματα, μυρωδιές. Περιλαμβάνει «θύλακες δραστηριοτήτων» όπως εργαστήρι παρασκευής φαγητού, κηπουρική, βιβλιοθήκη, денδρόσπιτο, τοίχο αναρρίχησης, αποθηκευτικούς χώρους κ.α. Ο χώρος διατηρεί την ομοιογένειά του, είναι παιγνιώδης, πολυμορφικός και πολυχρηστικός.

Το έργο απέσπασε έπαινο Σύγχρονου Αρχιτεκτονικού Έργου του ΣΑΔΑΣ (Πανελλήνια Ένωση Αρχιτεκτόνων), το 2014.

Εικόνα 6: «Τατόι» - ένας αναδιπλούμενος, σαν χαρτί, κόσμος

Κύμα

Το 'κύμα' κοντά στη θάλασσα. Ένα έργο μικρότερης κλίμακας στο εσωτερικό του εμπορικού κέντρου Cosmos, κατά μήκος μιας διαδρομής 50 μέτρων.

Το υγρό στοιχείο προΐδεάζει τις δραστηριότητες και τα παιχνίδια των παιδιών. Αναρρίχηση και ισορροπία στο κύμα, ανακάλυψη μορφών του θαλάσσιου κόσμου στην επιφάνειά του, ήχος και επικοινωνία, χοροπηδώντας στα κύματα, ζωγραφίζοντας πάνω σ' αυτά.

Επίλογος

... Εύχομαι το ταξίδι στην χώρα των 'θαυμάτων' των παιδιών να συνεχίζεται ανακαλύπτοντας τον κόσμο τους και προσφέροντας σ' αυτόν.

* Ιστότοποι σχετικοί με το έργο του γραφείου «Πολυάννα Παρασκευά & Συνεργάτες»:

https://issuu.com/polyannaparaskeva/docs/polyanna_paraskeva_kids_pages

http://issuu.com/polyannaparaskeva/docs/polyanna_paraskeva_erga

<https://gr.pinterest.com/WestinCNavarino/children-facilities/>

<http://www.tovima.gr/vimadeco/designers/article/?aid=386948>.

Πηγές Εικόνων

Εικόνες 1, 2, 3, 6: Προσωπικό αρχείο Π. Παρασκευά.

Εικόνες 4, 5: Φωτογράφος Γ. Σφακιανάκης.